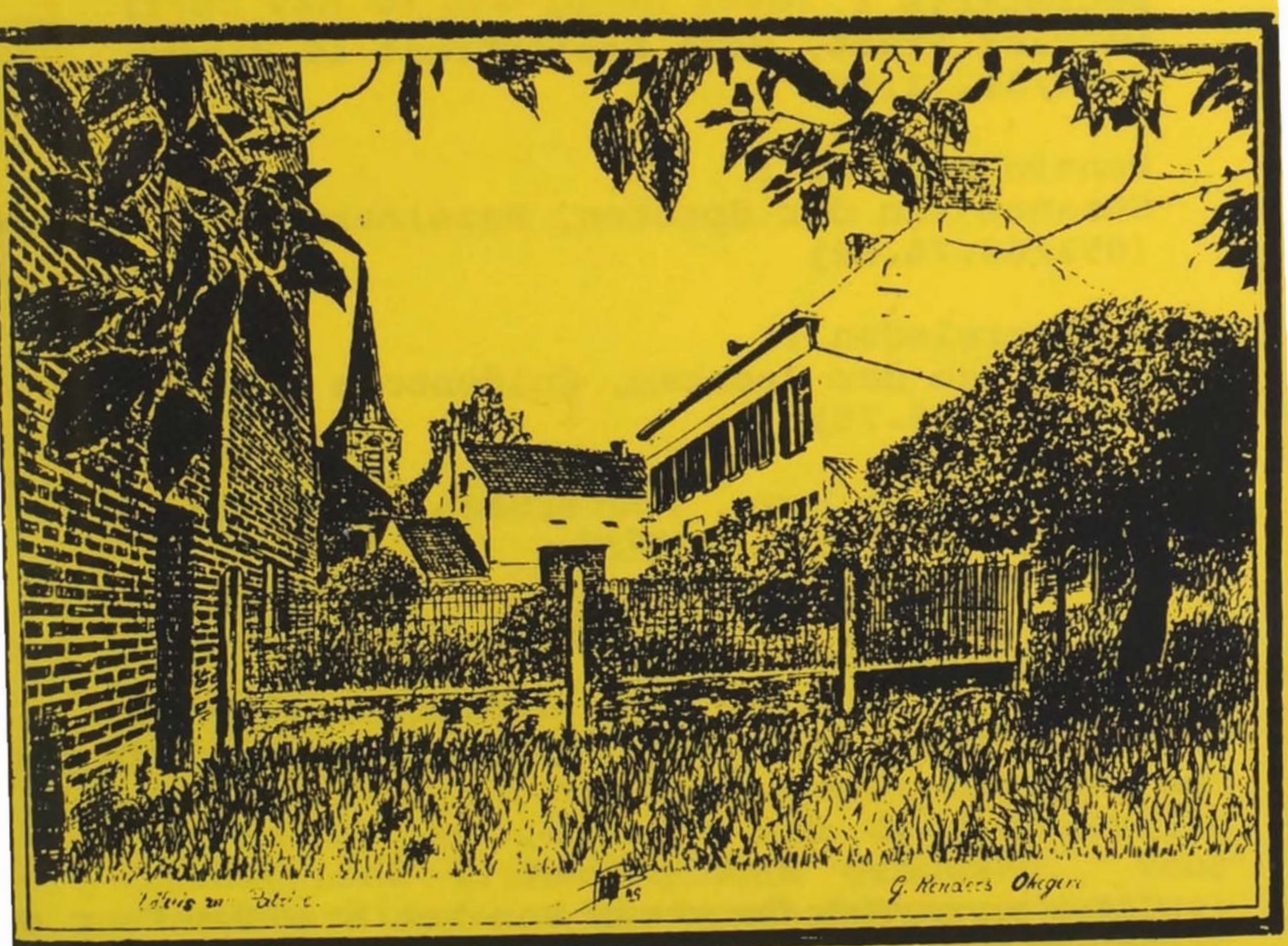
Mededelingen Heemkring Okegem

15de Jaargang, 1990, Nr. 1
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
AFGIFTEKANTOOR 9400 NINOVE

BESTUURSLEDEN

Voorzitter :
Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27 Okegem
(054/32.23.02)

Secretaris :
Patrick Praet, Rode Kruisstraat 19 Ninove
(054/32.71.58)

Penningmeester :
Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 23 Okegem
(053/66.76.89)

Bestuursleden :
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 9 Okegem
(054/33.55.75)

Godelieve De Deyn, Kouterbaan 40 Okegem
(054/33.48.70)

André Segers, Idevoordelaan 25 Okegem
(054/33.65.68)

Yvonne Vermoesen, Fonteinstraat 76 Bus 1 Okegem

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur en het provinciebestuur.

Verantwoordelijke uitgever : Herman Van Isterdael
Idevoordelaan 27 - 9400 Okegem-Ninove

Provincie Oost-Vlaanderen · Culturele Bibliotheek ·

HERABONNERING

Leden die bij vergetelheid tot nog toe vergaten hun bijdrage voor 1990 te betalen vinden op deze bladzijde een rode stip. Mogen we vragen om de luttele som van 150 frank ofwel te storten op nr. 001-1565869-74 van Heemkring Okegem ofwel aan één der bestuursleden te betalen. In ons volgend nummer volgt een lijst van de ere-leden 1990.

Beknopt

Het station

In 1986 verscheen van de hand van P. Viane een boek getiteld "Industriële archeologie in België". In dit werk geeft hij ook een opsomming per gemeente van de waardevolle industrieel-archeologische gebouwen. Voor Groot - Ninove zijn verscheidene molens geciteerd. In Okegem wordt slechts het stationsgebouw waardevol geacht. De auteur spreekt van een "standaard-station" van de Belgische staatsspoorwegen, gebouwd kort na 1900. In zijn studie over de spoorweg te Okegem dateerde Jozef Van der Speeten de bouw nauwkeuriger nl. tussen 1890 en 1894.

Kwissen

Sinds 1985 heeft Okegem zijn jaarlijkse dorpskwis. Elk jaar groeit het aantal deelnemers. De leden kunnen zich thans thuis testen. Hierna publiceren we enkele vragen met betrekking tot geschiedenis en folklore. De antwoorden op deze vragen staan elders in dit blad.

Vraag 1 :
Op 15 april 1893 werd te Okegem een nieuwe politieke partij gesticht door ondermeer de gebroeders Daens van Aalst en enkele personen uit het Ninoofse. Aanhangers van die partij werden in de volksmond Daensisten genoemd. Geef de eigenlijke naam van deze partij.

Vraag 2 :
Bij de kanalisatie van de Dender in de vorige eeuw zijn heel wat bochten en kronkels weggenomen. In Okegem is er nog een duidelijk litteken van de oude Dender. Hoe heet dit in de volksmond ?

Vraag 3 :
In de lijst van de beschermde monumenten komt Okegem slechts éénmaal voor. Namelijk het doksaal en het orgel van de kerk zijn geklasseerd. Wie is de bouwer van dit orgel ?

Vraag 4 :
K.V.L.V. is één van de vele Okegemse verenigingen. Deze vereniging werd echter onder een andere naam gesticht. Welk was die naam ?

Vraag 5 :
Heemkring Okegem heeft het wapenschild van een zekere heer van Okegem als kenteken (embleem) genomen. Hoe heette die heer weer ?

Vraag 6 :
Wat hebben deze drie woorden gemeenschappelijk ? M.a.w. : aan wat doen ze ons denken ?
a. land afkappen
b. doppen
c. pitteke schieten.

Vraag 7 :
Kent u de Nederlandse benaming voor deze veldgewassen ?
a. schokkeloen
b. sloeiren

Vraag 8 :
Het gebruik van voornamen is van oudsher. Toch werden heel wat voornamen verminkt bij het gebruik. Zo spreekt men van ons 'Mie' onze 'Pië', 'Beir', enz... Kent u de echte volledige jongens- of meisjesnaam van volgende roepnamen ?
a. Zjeppen
b. Sissen
c. Belle

Vraag 9 :
Kent u ook het Nederlandse woord voor :
a. visj ?
b. bunjeles ?

Vraag 10 :
Welke soort vruchten (fruit) werd bedoeld met :
a. crawozeleirs ?
b. tetjes, tatjes ?
c. bregadiers ?

Vraag 11 :
Welke bepaalde ziekte of gebrek bedoelde men met volgende uitdrukking ?
a. hij is in de ceskens gebleven
b. hij heit van Wemmel

De school van Okegem heeft weer zes leerjaren

door A. De Vuyst.

Bij het begin van dit schooljaar werd in de vrije basisschool van Okegem weer een zesde leerjaar opgericht. Precies een kwarteeuw geleden immers was de "rush" naar de onderwijsinstellingen in de steden er de oorzaak van dat de derde graad niet langer kon worden georganiseerd. Dat elk van de zes leerjaren nu weer een afzonderlijke klas en een eigen leerkracht kregen, is voor de inrichtende macht, de directie, het oudercomité en de leerkrachten voldoende reden om dit feit vandaag vrijdag 23 maart met een academische zitting te vieren.
In 1894 liet een lokaal comité, onder stuwing van de schepen Judo Van Holder, op een perceel van de familie Covens een woning en een schoollokaal bouwen. Deze vrije meisjes-en bewaarschool werd "gerund" door de zusters Gertrude, Livine en overste Amanda van de Congregatie van de Zusters der H. Harten en telde toen 49 meisjes in de lagere school en 75 kinderen in de bewaarschool. Wegens het te grote aantal leerlingen in de gemeenteschool werd de lagere school op 18 augustus 1900 door de Okegemse gemeenteraad als een vrije gemengde lagere school aangenomen. Een schutsel verdeelde het bestaande klaslokaal netjes in twee.

In 1911 deed de eerste wereldlijke onderwijzeres er haar intrede en telde de lagere school drie klassen. Een decennium later werden er dat vier.

Uitbreiding

Na de tweede wereldoorlog telden de lagere en bewaarschool respectievelijk 139 en 121 leerlingen. Daarom werden op de reeds bestaande gebouwen drie nieuwe leslokalen gebouwd. In 1949 stond voor het eerst een wereldlijke kleuterleidster voor de (derde) kleuterklas en twee jaar later startte de lagere school met vijf klassen. Door ook het oude gebouw op te trekken, beschikte de school sinds 1956 over drie extra klaslokalen, een bureau en een refter. In 1958, het jaar van het Schoolpact, ondertekenden de hoofden van de vrije en de gemeenteschool een verklaring, die aan de onderlinge naijver een einde zou moeten stellen. Door de staat gesubsidieerd, wordt de vrije school het jaar daarop omgedoopt tot "Gesubsidieerde Vrije Gemengde lagere en Kleuterschool". Mede door de opbrengsten van de schoolfeesten kon heel wat gerealiseerd worden: turnzaal, nieuwe verwarmingsinstallatie, keuken, nieuwe sanitaire voorzieningen, eetzaal ... Intussen ging de kloosterzaal ook als een soort cultureel centrum van de parochie fungeren.

Naar de stad

In de 70-er jaren kreeg ook deze bloeiende dorpsschool van de "plattelandsvlucht" op onderwijsvlak zware klappen.

1969-70 betekende het absolute dieptepunt : 53 leerlingen in de basisschool, waardoor de derde-graadklas verdween.
Bij de aanvang van het schooljaar '77-'78 besloot de directie tot de fusie met de Gesubsidieerde Vrije Meisjesschool van Meerbeke, waardoor de Okegemse school een wijkschool werd. Onder impuls van pastoor Wim Van Avermaet bouwden Etienne en Jef Vernaillen, Henri Fouquet, Roger Straetmans en Freddy Segers in 1984 eigenhandig naast de speelplaats een vierde kleuterklas. Rudi De Vos installeerde de elektrische leidingen. In het voorjaar van 1989 voltooiden Leo Vernaillen en Marcel De Brabanter het voegwerk. Door de fusie van Meerbeke werd de Okegemse vrije basisschool opnieuw zelfstandig, met een eigen directie in de persoon van Luc De Smet. Mede door de inzet van het oudercomité werd de speelplaats in kindvriendelijke kleuren geschilderd en werd rond de nieuw aangeplante notelaar een bankstel geplaatst. De toegang tot de gebouwen werd herschilderd en met hout beslagen. De keuken werd aan de noden aangepast en alle elektrische leidingen werden vernieuwd. Toen het huidige schooljaar van start ging, telde de lagere school 93 leerlingen, na 25 jaar opnieuw over zes leerjaren verdeeld en ontfermden zich drie leerkrachten over de 52 kleuters.

Feestzitting

Op vier jaar na werd de Okegemse jeugd in deze op kindermaat geschoeide dorpsschool onder de kerktoren reeds een eeuw lang onderwezen en opgevoed.

Tijdens de academische zitting op vrijdag 23 maart zal Z.E.H. Paul Van Paepegem, Ninovieter van geboorte en diocesaan hoofd-inspecteur, het woord voeren.
Ook Julien Dhont, pedagogisch opdrachtgever van de Centrale Raad van het Katholiek Lager onderwijs, zal het spreekgestoelte bestijgen. Als volmachthouder van de inrichtende macht zal pastoor Alfons Callebaut de aanwezigen toespreken. De leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar voeren volksdansjes uit en het Okegems parochiaal zangkoor o.l.v. Marc Van den Borre zal de feestzitting opluisteren.

Overgenomen uit het Volk - 23.03.1990.

Antwoorden kwisvragen.

Vraag 1 : Christene Volkspartij.
Vraag 2 : De put (pit).
Vraag 3 : Pieter Anneessens.
Vraag 4 : Boerinnenbond.
Vraag 5 : Ridder Willem van Okegem.
Vraag 6 : Kinderspelen.
Vraag 7 : a. gerst - b. koolzaad.
Vraag 8 : a. Jozef - b. Francis
c. Isabelle.
vraag 9 : a. bunzing - b. vroedvrouw.
vraag 10 : a. appelen - b. pruimen
c. peren.
vraag 11 : a. stuipen - b. slappe benen.

Okegemse soldaten in gedwongen Franse legerdienst 1798-1814 (Deel II)

door J. Van der Speeten.

Conscriptielijst van het jaar XIV (1805) (6).

De Winne Jozef, °11 februari 1785, zoon van Jaak en Maria Catharina Asselmans, 1,76m, landbouwer - overleden in het militair hospitaal van Rijsel op 8 januari 1806.

De Roeck Jozef, ° 12 februari 1785, zoon van Franciscus en Catharina Devriendt, 1,63m, knecht

Goubert Adriaan, ° 21 februari 1785, zoon van Jan Baptist en Anna Catharina Baeyens, 1,68m, werkman; op 19 maart 1806 aangekomen in het 14de regiment lichte infanterie; gedeserteerd en vrijwillig teruggekomen de 2de maart 1811 - door de gendarmen naar het legerdepot van Rijsel gebracht waar hij op 15 maart 1811 aankwam.

Hendrickx Lodewijk, ° 30 december 1784, zoon van Jan en Petronella Van Havermaet, 1,68m, landbouwer.

Herremans Jan Baptist, ° 16 oktober 1784, zoon van Jan (+) en Elisabeth Persoons, 1,59m, knecht - kwam op 1 december 1805 aan in het 7de linieregiment.

Muylaert Jozef, ° 17 februari 1785, zoon van Jan en Catharina Van Opdenbosch, 1,73m, knecht.

Schouppe Pieter, ° 11 december 1784, zoon van Jan Baptist en Joanna Catharina Meganck, 1,66m, knecht.

Van de Perre Jan, ° 20 april 1785, zoon van Bernard (+) en Maria Catharina Grijseels, 1,61m, werkman.

Van der Straeten Adriaan, ° 23 februari 1785, zoon van Jan Pieter en Anna Maria Grijseels, 1,57m, schoenmaker.

(6) Scheldedepartement nr. 6033

De conscriptielijst van 1806. (7)

De conscriptielijst bevat namen van de mannen geboren tussen 23 september 1786 en 31 december 1786. Er werd rekening gehouden met de afschaffing van de republikeinse kalender; 10 nivose jaar 14 was de laatste dag van de oude kalender; de volgende dag was 1 januari 1806. In de departementele registers staat vanaf 1806 het begrip "fin du depot" . Wie in die categorie geraakte was voorlopig vrijgesteld en kon slechts als allerlaatste opgeroepen worden.

Claessens Jan Philemon, ° 11 november 1786, zoon van Joannes en ....., landbouwer. Hij werd ingelijfd bij het 18de liniereg-iment op 3 november 1806.
De Roeck Adriaan, ° 25 juli 1786, zoon van Frans en Catharina De Vriendt, knecht. Ingelijfd bij het 13de linieregiment op 22 maart 1807.
De Smet Pieter Jan, ° 11 mei 1786, zoon van ..... en ..... 1,67m, knecht. Op 28 november 1806 ingelijfd bij het 56ste linieregiment.
De Vuyst Jan, ° 15 januari 1786, zoon van Pieter en Adrienne De Troyer, landbouwer.
Grijseels Andries, °9 november 1786, zoon van Adriaan en Maria De Wever, 1,65m, helper - kleermaker. Ingelijfd bij het 56ste linieregiment op 1 maart 1807.
Haelterman Karel Benedikt, ° 19 november 1786, zoon van Amandus en Maria De Cooman, landbouwer. Hij werd vervangen door Michaël Vlaminck van Sint-Lievens-Houtem.
Janssens Pieter, ° 10 december 1785, zoon van Jozef en Maria Van den Berghe, knecht.

(7) Scheldedepartement nr. 6035

Linthout Pieter, ° 4 juni 1786, zoon van David en Anna Catharina Asselman, knecht. Hij was "suppleant" (vervanger) van Van Gheem Philip Henri.
Van Droogenbroeck Frans, ° 22 januari 1786, zoon van Jan en Elisabeth Asselman, knecht. Ingelijfd bij het 56ste linieregiment op 1 maart 1807.

Conscriptielijst van 1807.(8)

Op 4 december 1806 werd bij senaatsdecreet beslist 80.000 man op te roepen uit de klas van 1807. Er werd opnieuw onderscheid gemaakt tussen actieven (60.000) en reserven (20.000). Tot de klas van 1807 behoorden degenen die geboren waren tussen 1 januari 1787 en 31 december 1787.
Grijseels Corneel, ° ....., 1,80m, dagloner, zoon van Jan en Anna Maria De Schepper (+). Hij werd op het einde van het dépôt geplaatst omdat zijn vader meer dan 71 jaar oud was.
Heiremans Ferdinand, ° 20 januari 1787, 1,60m, knecht, zoon van Jan en Elisabeth Persoons. Hij overleed in het hospitaal van Wenen op 4 september 1809.
Janssens Corneel, ° 18 oktober 1787, 1,61m, knecht, zoon van Jozef en Maria Catharina Van den Berghe. Hij werd op 28 oktober 1808 ingelijfd bij het 25ste regiment lichte infanterie.
Lanckman Josse, ° 19 september 1787, 1,60m, knecht, zoon van Pieter Antoon en Johanna Van Droogenbroeck. Hij werd vrijgesteld omwille van een handicap aan de benen.

(8) Scheldedepartement nr. 6037

Muylaert Jan, ° 20 september 1787, 1,61m, knecht, zoon van Jan en Theresia van Opdenbosch.
Van de Perre Jaak, ° 5 maart 1787, 1,69m, knecht zoon van Laurent (+) en Catharina Hertfelt.
Van Havermaet Benediktus, ° 24 mei 1787, 1,68m, landbouwer, zoon van Nikolaas en Maria Louisa Van der Poorten. Hij werd vervangen door Fr. De Cooman van Ninove.
Van Snick Jan Pieter, ° 10 september 1787, 1,61m, knecht, zoon van Jan en Maria Anna Heiremans (+) Hij werd in het 12de reg. van de dragonders ingeschreven op 14 september 1808.

Conscriptielijst van 1808. (9)

De vraag naar soldaten bleef maar aanhouden en de lichtingen volgden elkaar steeds sneller op. Op 7 april 1807 werd in de senaat beslist 80.000 man van de klas 1808 op te roepen; 60.000 zouden onmiddellijk in dienst treden, 20.000 waren voor de reserve bestemd.

De Boitselier Jozef, ° 9 juli 1788, zoon van Frans (+) en Maria Gijsels, 1,52m, wever. Hij overleed op 18 augustus 1807.
De Vuyst Pierre, ° 23 oktober 1788, zoon van Antoon en Adrienne Maria De Troyer (+), 1,60m, werkman. Hij werd op 19 juni 1807 in het 14de linieregiment ingelijfd.
De Weys Jaak, 19 februari 1788, zoon van Philip en Maria Van der Kelen, 1,75m, knecht. Hij werd vrijgesteld op 26 mei 1807.

(9) Scheldedepartement nr. 6039

Grijseels Jozef, ° 1 mei 1788, zoon van Adriaan en Anna Maria De Wever, 1,72m, kleermaker. Hij werd in het "dépot" geplaatst omdat hij reeds een broer in het leger had.
Neukermans Adriaan, ° 9 januari 1788, zoon van Josse en Elisabeth Sterckx, knecht. Hij werd in het "dépot" geplaatst omdat zijn vader meer dan 71 jaar oud was.

Conscriptielijst van 1809. (10)

Bij senaatsbesluit van 21 januari 1808 werd de lichting bevolen van 80.000 mannen uit de eerste klas van 1809. In de loop van april en mei 1808 zouden zowel actieven als reserven reeds bij hun legereenheid ingelijfd worden. Nog geen tien jaar na het stemmen van de conscriptiewet (5 sept. 1798) was reeds meermaals afgeweken van de regel dat men pas vanaf zijn twintigste jaar voor verplichte legerdienst kon opgeroepen worden. Benevens de tendens om steeds jongere soldaten op te roepen, bestond ook de neiging om bij tussentijdse lichtingen terug te grijpen naar vroegere klassen. Die lichtingen betroffen alleen degenen die door het lot begunstigd waren maar ook deze die vroeger ongeschikt waren bevonden.

De Clercq Jan Baptist, ° 24 augustus 1789, zoon van Pieter en Maria Hellinckx, 1,76m, knecht. Hij werd op 4 mei 1808 in het 9de regiment ingelijfd.

(10) Scheldedepartement nr. 6042

De Nul Jozef, ° 2 november 1789, zoon van Philip (+) en Anne Marie Clottemans, 1,67m, knecht.
Grijseels Jozef, ° 2 april 1789, zoon van Josse en Anna Catharina Hendrickx,1,57m, knecht.
Haelterman Ferdinand, ° 24 maart 1789, zoon van Amandus en Maria De Cooman, 1,64m, student. Hij werd vervangen door Augustin Wauters.
Heiremans Antoon, ° 14 februari 1789, zoon van Jan (+) en Elisabeth Perdaens, 1,57m, knecht. Ingelijfd bij het 26ste regiment op 28 mei 1808.
Lanckman Henri, ° 4 april 1789, zoon van Frans en Johanna Van Droogenbroeck, 1,57m, landbouwer. Hij werd op 28 mei 1808 bij het 26ste regiment ingelijfd.
Linthout Adriaan, ° 9 september 1789, zoon van Adriaan en Anna Catharina Asselman, 1,50m, dagloner. Hij werd op 21 mei 1808 "vrijgesteld" omwille van zijn kleine gestalte (moest minstens 1,54m zijn).

De Conscriptielijst van 1810. (11)

Op 10 september 1808 werd in de senaat de lichting bevolen van 80.000 mannen uit de eerste klas van 1810. De overheid liet aanplakbrieven ophangen waarop te lezen stond dat alle jonge mannen geboren tussen 1 januari 1790 en 31 december 1790 zich voor 15 november moesten aanbieden voor de meier van hun gemeente om zich te laten meten en de nodige gegevens te laten optekenen. De verificatie van de lijsten ging door te Ninove op 29 januari 1809 en korte tijd nadien kwam de recruteringsraad er samen.

(11) Scheldedepartement nr. 6044

Weinige tijd later werden de soldaten reeds bij het leger ingelijfd. In april 1809 werden aan het oorspronkelijk getal van 80.000 nog eens 30.000 van dezelfde klas toegevoegd, alsook een aantal mannen van de klassen van 1806 tot 1809.

Asscherickx Karel, ° 13 december 1790, zoon van Jan en Catharina Robijns, 1,70m, landbouwer.

, ° 9 april 1790, zoon van Frans en Petronella Sonck, 1,67m, landbouwer. Hij werd vervangen door Pieter Demol.

De Weys Cornelius, ° 25 september 1790, zoon van Jan Philip en Maria Van der Kelen, 1,56m, werkman. Hij werd vrijgesteld omwille van lichamelijke zwakheid.

Grijseels Pieter Amand, ° 3 augustus 1790, zoon van Adriaan en Maria De Wever, 1,65m, kleermaker. Ingelijfd bij het 100ste regiment op 18 december 1809.

Hendrickx Jan Frans, ° 11 januari 1790, zoon van Jan en Jacklien van Haevermaet, 1,78m, paardeknecht (carton).

Lanckman Andries, ° 4 november 1790, zoon van Pieter en ..... Van Droogenbroeck, 1,70m, werkman.

De conscriptielijst van 1811.(12)

De senaat besloot op 13 december 1810 tot de oproeping van 80.000 mannen uit de klas van 1811. De verdeling van dit aantal gebeurde onder de departementen,arrondissementen en kantons.

(12) Scheldedepartement nr. 6048

De lottrekking ging door te Ninove in maart 1811 en in april kwam de recruteringsraad er samen om te beslissen over de aanvragen om vrijstelling en over de fysische geschiktheid van de soldaten. Het contingent van het kanton Ninove bestond uit 41 actieven en 13 reservisten. De "actieven" sloten reeds eind april bij hun legereenheid aan en de "reserven" moesten in de loop van de maand juli al in dienst treden.

Covens Henri, ° 22 november 1791, zoon van Cornelis en ..... Van Waeyenberghe, landbouwer. Deze conscrit was ziek en werd vervangen door Jaak Johannes Gossé.
De Vuyst Pieter Jan, ° 14 mei 1791, zoon van Antoon en Adrienne De Troyer, 1,68m, knecht. Hij werd op het eind van het "dépot" geplaatst omdat hij een broer in actieve dienst had.
Goubert Josse Lieven, ° 15 oktober 1791, zoon van Jan Baptist en ..... Baeyens, 1,78m, wever. Hij behoorde tot de extralichting.
Haelterman Joannes Jacob, ° 1 december 1791, zoon van Amandus en Marie De Cooman, 1,74m, landbouwer. Hij werd vrijgesteld omwille van chronische oogziekte.
Muylaert Jozef, ° 19 mei 1791, zoon van Jan en Maria Theresia van Opdenbosch, 1,72m, knecht. Hij werd op het eind van het "depot" geplaatst omdat zijn broer in actieve dienst was.
Provins Judocus Josephus, ° 25 juni 1791, zoon van Josse en Maria Elisabeth De Coen, 1,58m, landbouwer.
Hij beriep zich op zijn zwak gestel en werd teruggestuurd naar de keuringscommissie, die hem uitstel verleende tot hij 20 jaar oud geworden was.

Hij werd op 27 februari 1813 ingelijfd in het 54ste linieregiment waar hij 8.294 als stamboeknummer kreeg.
Van Havermaet Jacobus Jozef, ° 14 december 1791, zoon van Nikolaas en Maria Louisa Van de Poorten, 1,69m, seminariestudent. De bisschop vroeg vrijstelling voor hem.
Verdonkt Constantijn, ° 8 september 1791, zoon van Frans en Johanna ....., 1,73m, wever. Hij werd op het eind van de depotlijst geplaatst omdat zijn vader meer dan 71 jaar oud was.

De conscriptielijsten van 1812.(13)

Bij senaatsbesluit van 20 december 1811 werd de lichting bevolen van 120.000 mannen uit de klas 1812. De lottrekking voor het kanton Ninove ging door te Ninove eind januari 1812. In februari kwam de recruteringsraad samen en begin maart moesten de aangeduide soldaten vanuit Ninove vertrekken naar Gent.

Dermul Henri, °1792, zoon van Philip en Maria Anna Clotman, 1,62m, dagloner. Ingelijfd bij het 8ste linieregiment op 16 maart 1812 met het stamnummer 8435.
De Weys Pieter Jan, ° 30 april 1792, zoon van Joanna De Weys (dagloonster), 1,48m, wever. Hij werd vrijgesteld van de dienst omwille van zijn tengere gestalte.
Grijseels Frans, ° 10 oktober 1792, zoon van Adriaan en Christina Van den Bossche, 1,56m, dagloner. Hij werd op 5 april 1812 ingelijfd bij het 7de linieregiment en had 9519 als stamnummer.

(13) Scheldedepartement nr. 6054

Linthout Jacobus, ° 31 januari 1792, zoon van Adriaan en Anna Catharina Asselman, 1,58m, dagloner. OP 25 maart 1812 werd hij ingelijfd bij het 7de linieregiment met 9468 als stamnummer.
Neukermans Jan, ° 13 maart 1792, zoon van Josse en Elisabeth Sterckx, 1,68m, dagloner. Hij behoorde tot de extra-lichting en werd op 19 februari 1813 ingeschreven bij het 14de regiment van de dragonders met het nr. 2399.
Prins Antoine, ° Watermaal 11 februari 1792, zoon van Jan en Petronella De Smet, 1,73m, knecht. Hij was van de extra-lichting en werd ingelijfd bij het 1ste regiment kurassiers en kreeg 3291 als stamnummer.
Uyttenhove Pieter Jan, ° Okegem 21 mei 1792, zoon van Victor en ..... (wonend in Denderleeuw), 1,62m, dagloner. Ingelijfd op 26 april 1812 bij de 72ste cohorte van de Nationale Garde (nr. 278).
Van den Berghe Nikolaas, ° 16 februari 1792, zoon van Jaak en Catharina Sergonie, 1,62m, knecht. Hij werd op 16 maart 1812 ingelijfd bij het 8ste linieregiment met stamnummer 8437.

De conscriptielijst van 1813. (14)

Op 1 september 1812 besliste de senaat over te gaan tot de oproeping van 120.000 man van de klas 1813. In oktober 1812 had te Ninove de lottrekking plaats en in november kwam er de recruteringsraad samen.

(14) Scheldedepartement nr. 6061

Massale oproepingen in 1813.

Op het ogenblik dat de senaat besliste over de lichting van 1813 was het leger van Napoleon in volle opmars in Rusland. Doch het tij zou spoedig keren. Napoleons leger was op 24 juni 1813 in Rusland binnengevallen. Het rukte snel op en op 14 september werd Moskou ingenomen. Voor de soldaten was het een uitputtende opmars.
In oktober leed het Franse leger zodanige verliezen dat de terugtocht begonnen werd. Het gebrek aan voedsel en verzorging en de barre winter werd voor vele soldaten fataal. Het "Grote Leger" had zware klappen gekregen. Meer dan 250.000 soldaten vonden in Rusland de dood. Met deserteurs, krijgsgevangenen en gewonden bijgerekend wordt het verlies op zowat een half miljoen soldaten geschat. Maar Napoleon gaf de strijd niet op; hij zou op korte tijd opnieuw een groot leger op de been brengen.
Bij senaatsbesluit van 2 januari 1813 werd de lichting bevolen van 350.000 mannen in te delen in drie groepen : 100.000 man voor de nationale garde, 100.000 man aan te duiden uit de conscrits van de klassen 1809, 1810, 1811 en 1812 die nog niet opgeroepen waren voor actieve dienst en 150.000 man van de klas 1814. De inlijving van conscrits uit klassen 1809-1812 kon bij voorrang gebeuren omdat hiervan de lijsten bestonden. Een aanplakbrief duidde aan hoe men te werk zou gaan. Men zou beginnen bij de vrijgestelden door lottrekking, eerst deze van 1812 dan die 1811 en zo verder.
In het Scheldedepartement moesten op die manier 1.700 mannen aangeduid worden uit de klassen 1809-1812.

Ook met de conscriptielijst van 1814 werd niet getalmd. Een keizerlijk decreet van 20 januari 1813 preciseerde dat er van de 150.000 man minstens 140.000 voor actieve dienst waren bestemd. Wie tot de klas van 1814 behoorde, diende zich op 18 februari op het gemeentehuis aan te melden voor de inschrijving om op 22 februari tot de lottrekking over te kunnen gaan. Het zou bij die ene massa-lichting niet blijven. De senaat stelde op 3 april 1813 nog 80.000 man ter beschikking van de oorlogsminister. Ze moesten aangeduid worden uit de klassen 1807 tot 1812. In oktober 1813 werd opnieuw een massa-lichting bevolen. De senaat besloot het leger te versterken met 280.000 man : 120.000 uit de klassen 1814 en vorige jaren en 160.000 aan te duiden uit de klas 1815. De conscriptielijsten van 1814 ontbreken in het archief van het Scheldedepartement. Maar in de lijst van 1813 zijn aanduidingen te vinden die verband houden met deze lichtingen, o.m. de vermelding "levée extraordinaire" komt meermaals voor. De pogingen van Napoleon om in record tempo een vernieuwd groot leger op de been te brengen hebben de ondergang van het Franse rijk niet kunnen beletten. In de loop van januari 1814 werd het Belgisch grondgebied ontruimd en in april deed Napoleon troonsafstand. De voorlopige Franse regering gaf alle conscrits de gelegenheid naar huis terug te keren. Op 31 juli 1814 nam prins Willem van Oranje het bestuur van de Zuidelijke Nederlanden over. Sommige conscrits die in april 1814 naar huis gestuurd werden zouden pas begin 1815 hun woning bereiken. Anderen waren zo met het soldatenleven vergroeid dat ze in dienst wensten te blijven als vrijwilliger.

Het einde van het Frans bewind betekende geenszins het einde van de militaire dienstplicht. Bij koninklijk besluit van 10 april 1815 werd door de nieuwe bewindvoerder een lichting bevolen waartoe ruim 5.000 jongens van het Scheldedepartement zouden behoren. De verdeling onder arrondissementen, kantons en gemeenten moest zodanig gebeuren dat gemiddeld 1 soldaat op 100 inwoners aangeduid werd. Enkele weken later begon de beslissende slag te Waterloo waar op 18 juni 1815 Napoleon definitief ten val werd gebracht.

De Luyck Frans, ° 19 april 1793, zoon van Antoon en Adrienne De Troyer, 1,69m, landbouwer. Ingelijfd bij het 88ste linieregiment op 30 november 1812 met 8933 als stamnummer.

De Weys Pieter, ° 14 december 1793, zoon van Jozef en Catharina Van den Borre, 1,63m, werkman. Ingelijfd bij het 88ste linieregiment op 30 november 1812 met het stamnummer 8921.
Grijseels Adriaan, ° 28 mei 1793, zoon van Pieter Jan en Anna Maria De Duffeleer, 1,57m, werkman. Behoorde tot de extralichting maar werd op het einde van de depotlijst geplaatst omdat zijn broer reeds in actieve dienst was.
Herremans Karel, ° 29 juli 1793, zoon van Jan en Elisabeth Persoons, 1,57m, werkman. Werd op het einde van de depotlijst geplaatst omdat zijn broer reeds in actieve dienst was.
Lanckman Jan Frans, ° 27 mei 1793, zoon van Josse en Anna ....., 1,71m, landbouwer. Werd ingelijfd bij het 22ste linieregiment op 1 december 1812 en kreeg als stamnummer 9286.

Muylaert Pieter, ° 6 september 1793, zoon van Maria Josina, 1,70m, werkman. Hij behoorde tot de extra-lichting en gaf zich aan als plaatsvervanger van Karel De Winter. Hij werd ingelijfd bij het 73ste linieregiment met 1095 als stamnummer.
Van de Elst Jan Theodoor, ° 16 februari 1793, zoon van Jozef en Josepha Walkiers, 1,64m, landbouwer. Hij behoorde tot de extra-lichting maar werd reeds op 13 november 1813 ingelijfd.
Van Havermaet Felix Frans, ° 4 december 1793, zoon van Nikolaas en Maria Louisa Van de Poorten, 1,68m, landbouwer. Hij behoorde tot de extra-lichting maar werd op het einde van de depotlijst geplaatst omdat zijn broer in actieve dienst was.
Van Snick Frans, ° 5 januari 1793, zoon van Jan en Maria Herremans, 1,66m, knecht. Hij werd op het einde van de depotlijst gebracht omdat zijn broer soldaat was.

Gentse seminaristen naar Wezel (1813).

De seminaristen van Gent wilden het gezag van bisschop de la Brue (aangesteld door de Fransen) niet erkennen (Mgr de Broglie was in 1811 verbannen). Ze weigerden samen met hun professoren in de zomer van 1813 aanwezig te zijn op een officiële plechtigheid in Sint-Baafs. Als reactie hierop werd het seminarie gesloten en alle seminaristen werden in de legerdienst opgenomen. Voorheen waren de seminaristen bij keizerlijk besluit vrijgesteld van legerdienst. Dat men de verplichte legerdienst nu ook toepaste op degenen die zich op het priesterschap voorbereidden was een harde maatregel.

Prent met het geschrift van één der seminaristen die vertrok naar Wezel.

Wij vertrekken, niet morgen, maar
vandaag !...
liever soldaat als Schismatiek!...
(Iconografische verzameling R.A. Ronse
nr. 61)

Op 18 augustus 1813 moesten de seminaristen van het Scheldedepartement te Gent samenkomen. 's Anderendaags begon de lange voettocht naar het legerdepot van Wezel een versterkte vesting op de Rijn in Duitsland. Daar werden ze behandeld als dienstweigeraars. Jacobus Jozef van Havermaet (zie klas 1811) behoorde tot de bannelingen. Over hem en zijn wedervaren werd reeds geschreven in Mededelingen van Heemkring Okegem 9e jg. nr. 3 pp. 48-88 - Gisleen Van Havermaet en zijn familie te Okegem. Herlees vooral de pagina's 50-59 en 79-84.
Als slot van deze bijdrage volgen nog de namen van Okegemse soldaten die het geluk hadden te overleven en die in de periode van 15 juli - 1 augustus 1814 terug thuisgekomen zijn (15).
BAEYENS Amand, soldaat 127ste reg. infanterie.
DE CLERCQ Jan Baptist, brigadier 9ste reg. kurassiers.
GYSSELS Pieter Amand, soldaat 100ste reg. infanterie.
GRYSEELS Andries Frans, soldaat.
MUYLAERT Jan Baptist, kanonnier 6de reg. artillerie.
SCHOUPPE Jan Baptist, soldaat infanterie.
VAN HAVERMAET Jan Jozef, kanonnier artillerie
VAN SNICK Jan, dragonder 12de reg.

(15) R.A. Brussel Fonds Conseil administratief de Belgique - bundel 25. Met dank aan de heer E. de Lelys, die ons deze gegevens meedeelde.

Lege Laden

Bij de jaarlijkse grote schoonmaak is het wel geruststellend dat onze vrouwen niet meer zo fanatiek zijn als hun moeders en grootmoeders. Maar, grote schoonmaak of niet, toch komt er in elk huisgezin een ogenblik dat er onverbiddelijk moet opgeruimd worden, gewoon omdat laden en kasten uitpuilen van al die zaken die zo nodig moesten bewaard worden... Je weet immers nooit! Helaas, opruimingswoede is een slechte raadgeefster, want door haar zijn al schatten aan familiepapieren en andere documenten roemloos ten onder gegaan.
Men vergeet al te licht dat opruimen een aangelegenheid is die met de grootste behoedzaamheid dient benaderd te worden! Men moet kiezen tussen drie opruimingsmetoden. De eerste, de meest radikale, is de papierslag of de container... met het gevaar later te ervaren dat men toch beter een en ander had bewaard. De tweede opruimingsmetode is de behoedzame : men kijkt al de papieren en dokumenten zorgvuldig na ... maar het nadeel ervan is dat uiteindelijk nagenoeg alles weer in de la en kast wordt gepropt en dat het in feite een maat voor niets was! Men wil wel wegwerpen ... maar durft niet. Gelukkig is er nog een derde opruimingsmetode die het probleem wegwerpen of bewaren op een bevredigende wijze kan oplossen. Onze heemkringen en heemmusea zijn immers over het algemeen een veilige toeverlaat voor geboortekaartjes, doodsprentjes, prentbriefkaarten, eretekens, devotiebeeldjes, diploma's, militie boekjes, klasfoto's, tijdschriften ... noem maar op.

Belangrijk zijn ook de feestmenu's, oude kookboeken en vooral de schriften waar soms twee of drie generaties welkokende dames hun recepten in genoteerd hebben. Met deze derde opruimingsmetode slaat men drie vliegen in één klap :

1. uw laden en kasten geraken leeg;
2. uw papieren en dokumenten zitten veilig opgeborgen en
3. uw naam wordt vermeld in het Boek van de Milde Schenkers!

En als een definitief wegschenken toch te veel is gevraagd, dan kan men altijd iets in bruikleen afstaan.

Jan Lambin

Overgenomen uit de Standaard 24-25 maart 1990.

INHOUDSTAFEL

- Herabonnering ..... p. 1
- Beknopt

- Kwissen 2

- De school van Okegem heeft weer zes 4
  leerjaren A. De Vuyst

- Antwoorden kwisvragen 7

- Okegemse soldaten in gedwongen Franse 8
  legerdienst 1798-1814 (deel II)
  J. Van der speeten

- Lege laden 24
  J. Lambin